

Балонская дэкларацыя 19 чэрвеня 1999 года

Сумесная заява еўрапейскіх міністраў адукацыі

Дзякуючы выключным дасягненням апошніх некалькіх гадоў, працэсы, якія адбываюцца ў Еўропе, набылі больш канкрэтны характар, сталі больш поўна адпавядаць рэаліям краін Еўрапейскага саюза і яго грамадзян. Перспектывы, якія адкрываюцца ў сувязі з гэтым, побач з паглыбленнем адносін з іншымі еўрапейскімі краінамі, забяспечваюць яшчэ большыя магчымасці развіцця. Тым самым, паводле агульнага меркавання, мы з'яўляемся сведкамі ўзрастання разумення ўсё большай часткі палітычнага і акадэмічнага свету ў неабходнасці ўсталявання больш цесных сувязей ва ўсёй Еўропе, у фарміраванні і ўмацаванні яе інтэлектуальнага, культурнага, сацыяльнага і навукова-тэхналагічнага патэнцыялу.

“Еўропа ведаў” цяпер ужо шырока прызнаная як незаменны фактар сацыяльнага і гуманітарнага развіцця, а таксама як неабходны кампанент аб'яднання і ўзбагачэння еўрапейскага грамадзянства, здольнага да прадастаўлення яго грамадзянам неабходных звестак для супрацьстаяння выклікам новага тысячагоддзя адначасова з разуменнем агульнасці каштоўнасцей і прыналежнасці да агульнай сацыяльнай і культурнай прасторы.

Важнасць адукацыі і адукацыйнага супрацоўніцтва ў развіцці і ўмацаванні ўстойлівых, мірных і дэмакратычных грамадстваў з'яўляецца ўніверсальнай і пацвярджаецца як першаступенная, асабліва ў сувязі з сітуацыяй у паўднёва-ўсходняй Еўропе.

Сарбонская дэкларацыя ад 25 мая 1998 года, якая была ініцыянавана гэтымі меркаваннямі, падкрэсліла цэнтральную ролю ўніверсітэтаў у развіцці еўрапейскіх культурных каштоўнасцей. Яна абгрунтавала стварэнне Еўрапейскай прасторы вышэйшай адукацыі як ключавога шляху развіцця мабільнасці грамадзян з магчымасцю іх працаўладкавання для агульнага развіцця кантынента.

Многія еўрапейскія краіны пагадзіліся з мэтамі, выкладзенымі ў дэкларацыі, падпісалі або ў прынцыпе ўхвалілі яе. Накіраванасць рэформ некалькіх сістэм вышэйшай адукацыі, распачатых у цяперашні час у Еўропе, даказала, што многія ўрады маюць намеры дзейнічаць менавіта ў гэтым напрамку.

Еўрапейскія вышэйшыя навучальныя ўстановы, кіруючыся фундаментальнымі прынцыпамі, сфармуляванымі ва ўніверсітэцкай хартыі "Magna Charta Universitatum", прынятай у Балоны ў 1988 годзе, успрынялі выклік, у частцы іх датычнай, і сталі адыгрываць асноўную ролю ў пабудове Еўрапейскай прасторы вышэйшай адукацыі. Гэта мае самую высокую значнасць, паколькі незалежнасць і аўтаномія ўніверсітэтаў даюць упэўненасць у тым, што сістэмы

вышэйшай адукацыі і навуковых даследаванняў будуць няспынна адаптавацца да зменлівых патрэб, запытаў грамадства і да неабходнасці развіцця навуковых ведаў.

Курс быў прыняты ў правільным накірунку і са значымай мэтай. Аднак дасягненне большай сумяшчальнасці і параўнальнасці сістэм вышэйшай адукацыі патрабуе няспыннага руху, каб быць цалкам завершаным. Каб дасягнуць першых матэрыяльных вынікаў, мы павінны падтрымаць гэты курс праз выкананне канкрэтных мер. Сустрэча 18-га чэрвеня, у якой удзельнічалі аўтарытэтныя эксперты і навукоўцы з усіх нашых краін, забяспечыла нас вельмі карыснымі прапановамі па ініцыятывах, якія павінны быць прыняты.

Мы павінны, у прыватнасці, разгледзець мэту павелічэння міжнароднай канкурэнтаздольнасці еўрапейскай сістэмы вышэйшай адукацыі. Жыццяздольнасць і эфектыўнасць любой цывілізацыі абумоўлены прывабнасцю, якую яе культура мае для іншых краін. Мы павінны быць упэўнены, што еўрапейская сістэма вышэйшай адукацыі набывае сусветны ўзровень прыцягнення, адпаведны нашым экстраардынарным культурным і навуковым традыцыям.

Пацвярджаючы нашу падтрымку агульных прынцыпаў, указаных у Сарбонскай дэкларацыі, мы прымаем абавязацельства каардынаваць нашу палітыку з тым, каб дасягнуць у найбліжэйшай перспектыве (і, у любым выпадку, -- у межах першага дзесяцігоддзя трэцяга тысячагоддзя) наступных мэтаў, якія мы разглядаем як першаступенныя для стварэння Еўрапейскай прасторы вышэйшай адукацыі і прасоўвання еўрапейскай сістэмы адукацыі па ўсім свеце:

Прыняцце сістэмы **лёгка зразумелых і супастаўляльных ступеней**, у тым ліку, праз укараненне Дадатка да дыплама, для забеспячэння магчымасці працаўладкавання еўрапейскіх грамадзян і павышэння міжнароднай канкурэнтаздольнасці еўрапейскай сістэмы вышэйшай адукацыі.

Прыняцце сістэмы, заснаванай, па сутнасці, на **двух асноўных цыклах** – бакалаўрыяту і магістратуры (дактарантуры). Доступ да другога цыкла будзе патрабаваць паспяховага завяршэння першага цыкла навучання працягласцю не менш за тры гады. Ступень, якая прысуджаецца пасля першага цыкла, павінна быць запатрабаванай на еўрапейскім рынку працы як кваліфікацыя адпаведнага ўзроўню. Другі цыкл павінен весці да атрымання ступені магістра і/ці ступені доктара, як гэта прынята ў многіх еўрапейскіх краінах.

Укараненне **сістэмы крэдытаў** па тыпе ECTS – еўрапейскай сістэмы трансферу заліковых адзінак працаёмістасці як належнага сродку падтрымкі буйнамаштабнай студэнцкай мабільнасці. Крэдыты могуць быць атрыманы таксама і ў межах невышэйшай адукацыі, уключаючы навучанне на працягу ўсяго жыцця, калі яны прызнаюцца зацікаўленымі ўніверсітэтамі.

Садзейнічанне **мабільнасці** шляхам пераадолення перашкод эфектыўнаму ажыццяўленню свабоднага перамяшчэння, звяртаючы звагу на наступнае:

- навучэнцам павінен быць забяспечаны доступ да магчымасці атрымання адукацыі і практычнай падрыхтоўкі, а таксама да адпаведных паслуг;
- выкладчыкам, даследчыкам і адміністрацыйнаму персаналу павінны быць забяспечаны прызнанне і залік перыядаў часу, затрачанага на правядзенне даследаванняў, выкладанне і стажыроўку ў еўрапейскім рэгіёне, без нанясення страты іх правам, устаноўленым законам.

Садзейнічанне **еўрапейскаму супрацоўніцтву ў забеспячэнні якасці адукацыі** з мэтай распрацоўкі супастаўляльных крытэрыяў і метадалогій.

Садзейнічанне **неабходным еўрапейскім вымярэнням вышэйшай адукацыі**, асабліва адносна развіцця навучальных планаў, міжінстытуцыянальнага супрацоўніцтва, схем мабільнасці, сумесных праграм навучання, практычнай падрыхтоўкі і правядзення навуковых даследаванняў.

Мы, тым самым, абавязуемся дасягнуць гэтыя мэты (у межах нашых інстытуцыянальных паўнамоцтваў і прыняцця поўнай павягі да разнастайных культур, моў, нацыянальных сістэм адукацыі і ўніверсітэцкай аўтаноміі) з тым, каб умацаваць Еўрапейскую прастору вышэйшай адукацыі. І, нарэшце, мы, разам з няўрадавымі еўрапейскімі арганізацыямі, кампетэнтнымі ў вышэйшай адукацыі, будзем выкарыстоўваць шлях міжурадавага супрацоўніцтва. Мы чакаем, што ўніверсітэты адкажуць, як заўсёды, хутка і станоўча і будуць актыўна садзейнічаць поспеху нашай спробы.

Перакананыя ў тым, што стварэнне Еўрапейскай прасторы вышэйшай адукацыі патрабуе пастаяннай падтрымкі, уважлівага кіравання і адаптацыі да бесперапынных зменаў патрэб развіцця, мы вырашылі сустрэцца зноў у перыяд найбліжэйшых двух гадоў, каб ацаніць дасягнуты прагрэс і выпрацаваць новыя мерапрыемствы, якія неабходна будзе прыняць.

Каспар ЭЙНЕМ Міністр навукі і транспарту (Аўстрыя)

Герард ШМІТ Генеральны дырэктар Міністэрства вышэйшай адукацыі і даследаванняў французскай супольнасці (Бельгія)

Ян АДЭ Генеральны дырэктар дэпартамента адукацыі Міністэрства фламандскай супольнасці (Бельгія)

Анна Марыя ТАТАМАНАВА Намеснік міністра адукацыі і навукі (Балгарыя)

Эдуард ЗЕМАН Міністр па справах адукацыі, моладзі і спорту (Чэшская Рэспубліка)

Маргарэт ВЕСТАГЕР Міністр адукацыі (Данія)

Тоніс ЛУКАС Міністр адукацыі (Эстонія)

Мая РАСК Міністр адукацыі і навукі (Фінляндыя)

Клод АЛЕГРЫ Міністр нацыянальнай адукацыі, даследаванняў і тэхналогіі (Францыя)

Вольф-Міхаэль КАТЭНХУЗЕН Парламенцкі дзяржаўны сакратар Федэральнага міністэрства адукацыі і даследаванняў (Германія)

Утэ ЭРДСІЕК-РАВЕ Міністр адукацыі, навукі, даследаванняў і культуры зямлі Шлезвіг-Гольштэйн (Пастаянна дзеючая канферэнцыя Міністраў культуры нямецкіх зямель)

Херасімос АРСЕНІС Міністр па справах народнай адукацыі і рэлігіі (Грэцыя)

Адам КІС Намеснік Дзяржаўнага сакратара па вышэйшай адукацыі і навуцы (Венгрыя)

Гудрыдур СІГУРДАРДОТТЫР Генеральны сакратар Міністэрства адукацыі, навукі і культуры (Ісландыя)

Пат ДОЎЛІНГ Кіраўнік Міністэрства адукацыі і навукі (Ірландыя)

Артэнсіа ЗЕКЧЫНА Міністр універсітэтаў, навуковых і тэхналагічных даследаванняў (Італія)

Таццяна КОКЕК Дзяржаўны Міністр вышэйшай адукацыі і навукі (Латвія)

Карнеліус ПЛАТЭЛІС Міністр адукацыі і навукі (Літва)

Эрна ХЕНІКОТ-ШОЕРГЕС Міністр нацыянальнай адукацыі і прафесійна-тэхнічнай падрыхтоўкі (Люксембург)

Луіс ГАЛЕА Міністр адукацыі (Мальта)

Люк ХЕРМАНС Міністр адукацыі, культуры і навукі (Нідэрланды)

Ён ЛІЛЕТУН Міністр па справах адукацыі, даследаванняў і царквы (Нарвегія)

Вілібалт ВІНКЛЕР Памочнік Дзяржаўнага сакратара па нацыянальнай адукацыі (Польшча)

Эдуарда Маршал ГРЫЛО Міністр адукацыі (Партугалія)

Андрэй МАРГА Міністр нацыянальнай адукацыі (Румынія)

Мілан ФТАЦНІК Міністр адукацыі (Славацкая Рэспубліка)

Павел ЗГАГА Дзяржаўны сакратар па справах вышэйшай адукацыі (Славенія)

Хуан ФЕРНАНДЭС ДЫЯС Дзяржаўны сакратар па справах адукацыі, універсітэтаў, даследаванняў і развіцці (Іспанія)

Агнета БЛАДХ Дзяржаўны сакратар па справах адукацыі і навукі (Швецыя)

Чарльз КЛЕЙБЕР Дзяржаўны сакратар па справах навукі і даследаванняў (Швейцарская канфедэрацыя)

Баранеса Тэса БЛЭКСТОЎН Дзяржаўны міністр па справах адукацыі і занятасці (Вялікабрытанія)